SOURDEL, D. «Les aspects symboliques du vocable "mozarabe"». Essai de réinterprétation», *Studia Islamica* 78 (1993), pàgs. 117-153.

STERN, S.M. «Les vers finaux en espagnol dans les muwaššaḥs hispanohébraïques: une contribution à l'histoire du muwaššaḥ et à l'étude du vieux dialecte espagnol "mozarabe"», *Al-Andalus* 13 (1948) pàg. 334, nota 1, recollit en *Hispano-Arabic Strophic Poetry*, Oxford 1974, notes pàgs. 150-151.

TERÉS, E. «Linajes árabes en al-Andalus según la «Yamhara» de Ibn Ḥazm», *Al-Andalus* 22 (1957) 364, § 77.

Ubieto, A. (1962) *Cartulario de San Juan de la Peña*, València.

—(1975) *Orígenes del Reino de Valencia. Cuestiones cronológicas sobre su conquista*, València.

URVOY, D. (1994) «L'idee de "christianus arabicus'», *Al-Qanṭara* 15, pàgs. 497-507.

Vocabulista in Arabico, ed. C. Schiaparelli, Firenze 1871, pàg. 249, s. v. *arabicus* i 185 s.v. *alcaraviat*.

WRIGHT, R. «Sociolinguistique hispanique (VIIIe-XIe siécles)», *Médiévales. Langue. Textes. Histoire 25* (1993) pàgs. 61-70.

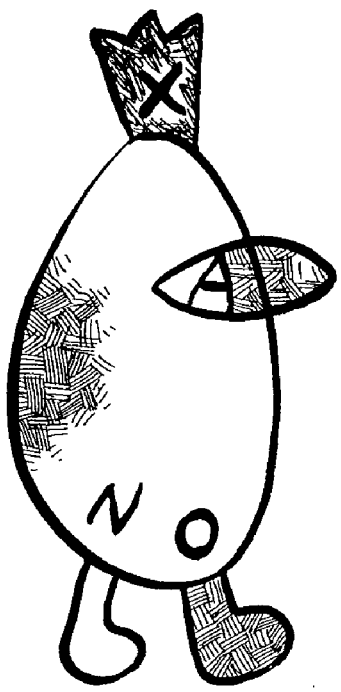

JOAQUIM MARTÍ MESTRE

CONTACTE LINGÜÍSTIC ENTRE EL CATALÀ I EL CASTELLÀ A LA VALÈNCIA DELS SEGLES XVIII I XIX

1. EL CONTACTE LINGÜÍSTIC

En l'estudi del contacte lingüístic ocupa un lloc especial l'obra d'U. Weinreich *Languages in contact* (1953), que va suposar la inserció definitiva dels problemes de la interferència lingüística en l'àmbit de la sociolingüística. Weinreich assenyalà la intervenció en aquest fenomen de factors estructurals (lingüístics) i no estructurals (extralingüístics), i fou el primer a formular-los explícitament.

Un altre fet situat dins l'àmbit del contacte lingüístic és el canvi de codi («code switching»), que cal diferenciar de la interferència. Mentre que aquesta suposa la introducció d'elements forasters (de la llengua font) en la llengua receptora, aquest fenomen manté els dos codis separats (cf. J. J. Gumperz, 1992: 66; Ll. Payrató, 1985: 70-71; K. Rotaetxe, 1990: 105-106). Gumperz (1992: 68) addueix una altra distinció, basant-se en la significació conversacional del canvi de codi:

> Whereas borrowing is a word and clause level phenomenon, code switching is ultimately a matter of conversational interpretation.

A més, a diferència del que ocorre en la interferència lingüística, el canvi de codi no indica un coneixement imperfecte del sistema gramatical en qüestió, fet que duria

Caplletra 20 (Primavera 1996), pp. 207-236

el bilingüe a recórrer per necessitat a una altra llengua, sinó que és un recurs discursiu generador d'inferències conversacionals (cf. J. J. Gumperz, 1992: 64-65, 97; R. Wardhaugh, 1992: 130-131). Amb tot, en la pràctica sempre hi ha casos particulars on no és fàcil decidir-se si han de ser interpretats com a interferències o com a canvis de codi (J. J. Gumperz, 1992: 68; Ll. Payrató, 1988: 153). En l'estudi del canvi de codi s'ha donat gran importància a les funcions comunicatives del fenomen. En aquest sentit, Gumperz (1992: 59-99) veu el canvi de codi com una estratègia discursiva.[1] Aquest autor esmenta i exemplifica sis funcions conversacionals del canvi de codi, les quals, encara que sense exhaurir-los, il·lustren alguns dels usos més comuns de la commutació de codis:

1) Citacions: quan les parts commutades es corresponen amb citacions, en estil directe o indirecte.

2) Canvis en funció del destinatari: quan el canvi serveix per a dirigir el missatge a un d'entre diversos destinataris possibles.

3) Interjeccions.

4) Reiteració: quan es repeteix un missatge en un codi diferent, bé literalment o amb alguna modificació. Aquestes reiteracions poden servir per a clarificar el missatge o, simplement, per a amplificar-lo o emfasitzar-lo.

5) Qualificació del missatge.

6) Personalització versus objectivització. En aquest grup inclou diversos fenòmens estilístics i semàntics. L'ús d'un codi o l'altre indica una major implicació o una major distància o objectivització per part del parlant.

Ll. Payrató (1988: 154-156), centrant-se en l'estudi del català col·loquial, diu que l'ús alternat de llengües o varietats pot obeir a causes força diferents. I, a aquest respecte, cita com a factors condicionants de l'alternança l'expressivitat, el joc lingüístic, els interlocutors, els temes i les citacions.

Encara que la major part d'investigacions s'han fet sobre la llengua parlada, el fenomen del canvi de codi també es pot estudiar en la llengua escrita, com veurem en els col·loquis valencians. K. Rotaetxe (1990: 106) indica que algunes obres literàries utilitzen la commutació de codis amb funció estilística i que en alguns gèneres la commutació amb el llatí pot fer-se per afany de precisió o per mostrar coneixements de la cultura clàssica i adhesió a aquesta.

Alguns autors usen també el concepte de barreja de codis («code mixing»). La seua diferència respecte al canvi de codi pot veure's com una qüestió de graus, fent referència a una combinació més íntima de les llengües en contacte. En aquest sentit, Ll. Payrató (1985: 72-73; 1988: 153-156)[2] la fa servir en relació als casos en què "pot resultar francament arbitrari parlar de predomini de l'una o l'altra llengua". El concepte de barreja es pot aplicar també a aquells casos en què s'usen indiscriminadament dues o més llengües. Així, en els sainets valencians del segle XIX, de